

Utvalg: IU 3/23	Innovasjonsutvalget	Dato: 3.5.2023
IU-sak: 14/23		Arkivsaknr.:

Tidligfase kommersialisering og innovasjon ved UiB

Bakgrunn

Denne saksfremstillingen vil orientere Innovasjonsutvalget om prosjektet som er innvilget fra Norges forskningsråd (ny søkbar ordning for tidligfase teknologioverføring), som skal ivareta tidligfase kommersialisering av forskningsresultater i tett samarbeid med VIS. UiB har fått tilslag på 10 millioner kroner over to år til dette prosjektet. I tillegg skal saken gi Innovasjonsutvalget et grunnlag for å diskutere hvordan UiB og de enkelte fakulteter best kan rigge seg for å frembringe gode tidligfase innovasjonsprosjekter.

Ny ordning for tidligfase kommersialisering

I statsbudsjettet for 2022 varslet Nærings- og fiskeridepartementet og Kunnskapsdepartementet at de var i dialog med Forskningsrådet om utviklingen av virkemidlene for kommersiell utnyttelse av forskningsresultater fra offentlig finansiert forskning¹. Programmet for Forskningsbasert nyskaping FORNY2020, finansierte frem til og med 2022 det tidlige arbeidet ved teknologioverføringskontorene (TTO-ene) gjennom ordningen med lokale prosjektmidler. Denne ordningen ble i 2023 erstattet med en søkbar ordning i Forskningsrådet rettet mot forskningsinstitusjoner. Ordningen bidrar til å finansiere den tidlige fasen av teknologioverføringsprosessen («TTO-funksjonen»), dvs. arbeid med evaluering, rettighetssikring og utvikling av ideer og kunnskap, inkludert etablering av nye selskaper. Gjennom den nye ordningen, signaliseres en tydelig forventning om at FoU-institusjonene selv tar et ansvar for kommersialiseringsarbeidet i tidlig fase. Det forutsettes derfor at institusjonene bidrar med egne midler til dette arbeidet.

I den aktuelle utlysningen har Forskningsrådet lyst ut 100 MNOK for årene 2023 og 2024. Utlysningen retter seg mot forskningsorganisasjoner som har sendt inn kommersialiseringsøknader til Forskningsrådet de siste fem årene. Forskningsorganisasjonene er gruppert i tre nivåer, basert på antall innsendte og innvilgede kommersialiseringsøknader de siste fem årene. UiB ble scoret som nummer to av de aktuelle institusjonene etter NTNU, og var én av fire institusjoner som ble plassert på nivå 1 og dermed kunne søke om 5MNOK årlig.

Status på tidligfase kommersialiseringsaktivitet ved UiB/VIS

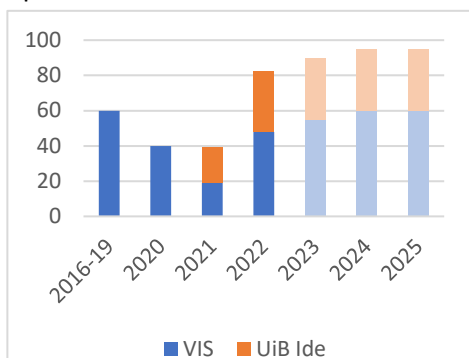
Gjennom 20 års arbeid med kommersialisering av forskning har UiB opparbeidet seg en totalportefølje på 172 innvilgede patenter (pluss 80 patentsøknader), inngått 49 lisensavtaler og bidratt til etablering av 23 selskaper. Markedsverdi av UiB sine *spin-offs* og lisenser som har vært gjennom et kommersialiseringsprosjekt i VIS er estimert til 826 MNOK.

---

¹ [Prop. 1 S \(2022–2023\) \(regjeringen.no\)](#) (KD, s 199)

[Prop. 1 S \(2022–2023\) - regjeringen.no](#) (NFD, s 172)

I perioden 2016-2019 har antall ideer fra UiB til VIS økt jevnt med et snitt på ca. 60 ideer per år (fig 1).

Figur 1: Antall registrerte kommersialiseringsideer. Tallene fra 2023-25

I 2020 så man en nedgang i antall ideer, primært grunnet koronapandemien, men også betinget av strategiprosess og intern omstrukturering av UiB sin TTO-funksjon.

I perioden 2018 til medio 2022 har det blitt registrert 251 ideer, hvorav 220 av ble vurdert med tanke på kommersielt potensial. I tidligfase ideevaluering er hensikten primært å avslutte prosjekter som ikke har tilstrekkelig kommersielt potensiale. Tidligfase ideevaluering har vært en *nøkkelfaktor* for at innvilgsraten på Forny-søknader og prosentvis andel prosjekter som munner ut i en exit har vært høy.

Prosjektet «Tidligfase teknologioverføring ved UiB»

For UiB er det viktig å sikre et helhetlig tilbud i alle faser av tidlig kommersialisering. Gjennom prosjektmidlene fra Forskningsrådet ønsker UiB, i tillegg til å følge opp eksisterende prosjekter hos VIS, å styrke UiB Idé med VIS' idévurderingskompetanse. Dette kan bidra til raskere avklaring av ideer og UiB skal benytte VIS' kompetanse direkte inn i programmet for å oppnå denne effekten. Et delmål er å styrke UiBs kompetanse og kapasitet på TTO-funksjonen i løpet av prosjektperioden, slik at vi kan innrette UiB Idé enda bedre inn mot VIS og legge inn kritiske nøkkelfaktorer i innretningen som bidrar til økt tilfang av modnere ideer.

Prosjektet vil organiseres i tre arbeidspakker: WP1 - Styrke proof of concept-programmet UiB Idé med TTO-kompetanse, WP2 - Tjenestekjøp (egen-finansiering fra UiB) av TTO-tjenester og WP3 - Prosjektoppfølgning av innovasjonsprosjekter for videre kommersialisering (se tabell). Ved å koble disse tre arbeidspakkene sammen vil vi kunne dra full nytte av TTO-prosessen hos VIS. Prosjektet organiseres med en prosjektleder fra FIA, samt arbeidspakkeledere for WP1-3. WP1 og WP2 ledes av UiB, mens WP3 ledes av VIS.

Arbeidspakke	Fase	Beskrivelse	Finansiering
WP1 Styrke UiB Idé	Idévurdering og idéevaluering	WP1 er en del av UiBs egeninnsats i prosjektet. UiB Idé har til nå fokusert på ideinnhenting og vurdering, men vil her utvides til å inkludere TTO kompetanse.	2023: UiB (egen) 2 MNOK VIS: 0,5 MNOK 2024: UiB (egen), 2 MNOK (VIS) 1 MNOK
WP2 Tjenestekjøp (egen-finansiering)	Idévurdering	WP2 er en del av UiBs egeninnsats inn i prosjektet. I dette prosjektet ønsker vi å integrere tjenestekjøpet tettere i det totale innovasjonsøkosystemet til UiB og VIS.	2023: UiB (egen) 8 MNOK 2024: UiB (egen) 8 MNOK
WP3 Prosjekt-oppfølgning	Idéevaluering til idéutvikling	Tett oppfølging av prosjekter med tanke på videre kommersialisering p.t. 38 prosjekter	2023: VIS 4,5 MNOK 2024: VIS 4 MNOK

TTO-kompetansen inn i UiB Idé skal bidra til en tidligere vurdering av prosjekters potensiale og dermed at flere prosjekter oppnår å komme raskere i gang med selve kommersialiseringsprosessen, eller raskere avvikles (kill fast). UiB har erfart at vi mottar prosjektsøknader til UiB Idé som kunne gått direkte til VIS, men som finner at terskelen er lavere og veien føles mindre fremmed gjennom å søke et internt innovasjonsprogram. Rasjonale bak å styrke UiB Idé med TTO-kompetanse er derfor å fange opp disse modnere prosjektene tidligere (noen er til og med for modne for UiB Idé) og komme i gang raskere med kritiske vurderinger. Eller ev. parkere prosjekter som kanskje ikke har stort kommersialiseringspotensiale, men som kanskje skal følge andre innovasjonsruter ut i samfunnet. Vi vil benytte prosjektperioden til å raffinere og forbedre prosessen fra idé på UiB til kommersiell utnyttelse gjennom VIS, i tett samarbeid med VIS.

VIS forvalter i dag 95 forskningsbaserte kommersialiseringsprosjekter på vegne av UiB. Av disse er 9 i såkalt exit-fase slik at en kommersialisering er nært forestående. Videre er 38 prosjekter til initial vurdering eller til evaluering av kommersielt potensiale per 2023. 19 UiB-prosjekter vurderes i dag som mulig «exit-kandidat» innen de neste 12 månedene. Basert på porteføljens status forventes det etablering av to til tre spin-off selskaper og 10 lisensavtaler i 2023. Ambisjonsnivået for 2024 er fire spin-offs og 12 lisensavtaler. Et kritisk premiss for disse prognosene er imidlertid at de 38 prosjektene som nå er til vurdering/evaluering – samt nye idéer som kommer fra forskningsmiljøene ved UiB, fortsatt har nødvendig finansiering til tidligfase evaluering. Dette sikres gjennom prosjektmidlene fra Forskningsrådet, samt gjennom tjenestekjøpsavtalen.

VIS tar sikte på en økning i antall Forny-søknader i 2023 og 2024 til henholdsvis 16 og 20 kvalifiserings- og verifiseringssøknader. Dette er viktig for at UiB skal levere på samfunnsoppdraget knyttet til kunnskapsoverføring, men også for å komme i posisjon til neste søknadsrunde i 2025 og sikre en fortsatt scoring på nivå 1.

Når det gjelder evaluering av UiB idé og hvordan prosjektet totalt sett har påvirket ordningen, vil det være naturlig å evaluere dette etter endt prosjektperiode, på vårparten i 2025. En evaluering av UiB idé for årets runde blir lagt frem på Innovasjonsutvalgets møte i september 2023.

Vurdering og utvikling den nye ordningen

Departementene har i forbindelse med omlegging av virkemidlene for kommersiell utnyttelse av forskningsresultater fra offentlig finansiert forskning, uttrykt at det er viktig at FoU-institusjonene tar mer ansvar for kommersialiseringsarbeidet i tidlig fase.

Departementenes hensikt med omleggingen:

- Tydeliggjøre eierskap og ansvar hos forskningsorganisasjonene
- Styrke kommersialiseringsarbeidet hos forskningsorganisasjonene
- Engasjere flere forskningsorganisasjoner og større faglig bredere
- Videreutvikle virkemidlene for kommersiell utnyttelse
- Ikke starte på nytt, men utnytte eksisterende kapasitet, videreutvikle og forsterke

Departementenes mål med omleggingen:

- Økt kommersiell utnyttelse av forskningsresultater
- Økt fart, flere ideer, større faglig bredde og flere miljøer involvert
- Tydelige og målbare resultater

Trinn 1 i omleggingen handlet om å sikre kontinuitet og starte en dialogbasert bred forankring. Denne fasen startet i november 2022 med dialogmøter med sektorene og den påfølgende utlysningen av midler hvor UiB fikk innvilget sin søknad.

Trinn 2 i omleggingen har som mål å lansere en mer omforent og gjennomarbeidet ordning og kriteriesett. Dialogprosessen fram mot neste utlysning for perioden 2025-2026 starter nå, med søkelys på et bredere indikatorsett.

I den forbindelse arrangerte Kunnskapsdepartementet i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Norges forskningsråd et oppfølgingsmøte med de aktuelle aktørene tirsdag 14 mars. Statssekretæren ønsket en dialog med institusjonene og det ble invitert til muntlige innlegg for å fremme synspunkter i saken. UiB har vært opptatt å formidle at det er viktig at innovasjonsvirkemidlene til Forskningsrådet i enda større grad kan bidra til å stimulere våre SFI-er, satsning på kunnskapsklynger, samarbeid og medlemskap i næringsklynger og

inkubatorer. UiB har gjennom denne typen satsinger og samarbeid kommet i mye tettere inngrep med aktive innovasjonsmiljøer, men ser fortsatt et uforløst potensial her. UiB etterlyser også at virkemidlene kommuniserer en klare arbeidsfordeling mellom institusjonene og TTOene. Samtidig som UiB bygger opp egen kompetanse på feltet, er det viktig å samvirke godt med VIS i de tidlige innovasjonsfasene, men det forutsetter en tydeligere arbeidsfordeling. Det er dessuten ønskelig fra UiB sitt ståsted at midlene som lyses ut i denne ordningen kan benyttes til kompetanseutvikling for å rigge UH-institusjonene til å ta et større ansvar for TTO-funksjonen.

En annen aktuell problemstilling er at innovasjonsvirkemidlene fortsatt rettet inn mot det smale innovasjonsbegrepet. Som breddeuniversitet hadde UiB gjerne sett en bredere tilnærming til innovasjon, for eksempel ved at det innrettes mot *tidligfase forskningsdrevet innovasjon* (som favner flere fagområder og innovasjonstyper) og ikke bare *tidligfase teknologioverføring*.

Oppsummering

Saken legges frem til drøfting i IU og IU inviteres til å gi innspill knyttet til fakultetenes arbeid med tidligfase innovasjon, blant annet knyttet til hvordan UiB og de enkelte fakultetene bør rigge seg for å få flest mulig prosjekter til idévurdering og hvordan en skal jobbe sentralt og lokalt for å styrke kompetansen slik at UiB er klar til å ta over mer av ansvaret for tidligfase innovasjon fremover.